

FRISKVÅRD & REHAB

för hållbara hundar

Del 1

Friskvård och rehab är viktiga delar i den aktiva hundägarens ambition om en frisk och hållbar hund. En mängd olika yrkeskategorier erbjuder sina tjänster inom området, men hur hittar man den bästa hjälpen i varje enskilt fall? Brukshunden reder ut begreppen i en ny artikelserie.

TEXT: ANNA PERSSON FOTO: ANNA PERSSON & ISTOCK PHOTO

En av Svenska brukshundklubbens uppgifter är att verka för mentalt och fysiskt friska samt funktionsdugliga hundar. För den mentala biten finns både beskrivningar och tester som står under forskarstöd och ständig utveckling, men "fysiskt friska och funktionsdugliga" har inte riktigt rönt samma intresse. Visst kan man hoppas att uppfödarna prioriterar dessa delar i sitt avelsarbete, men det finns också mycket man kan göra som enskild hundägare.

FRISKVÅRD

Friskvård handlar om aktiva hälsobefrämjande insatser, att hålla sig frisk genom sunda levnadsvanor och en aktiv livsstil. Vi människor kan oftast själva välja levnadsvanor och livsstil, men för våra hundar är det inte lika enkelt. Tänk en aktiv hund

av brukshundras som får leva sina dagar som soffhund där aktiviteten huvudsakligen inskränker sig till kortare promenader i koppel eller kort lek på den egna tomten. Denna hund hade förmodligen haft en helt annan livsstil om den haft möjlighet att välja själv. Eller en hund av draghundstyp som går kopplad i stadsmiljö och aldrig tillåts sträcka ut över vidderna.

För en redan aktiv hund handlar friskvård ofta om träning av bland annat kondition, styrka, uthållighet, stabilitet och balans. Hur träningen läggs upp beror mycket på hundens förutsättningar som vilket arbete den förväntas utföra.

FYSISK REHABILITERING (REHAB)

Fysisk rehab innebär insatser för att en hund som varit sjuk eller skadad ska återfå så mycket som möjligt av sin tidigare

förmåga. Det handlar om individuella träningsprogram för att läka skador samt hitta rätt belastningsnivå för att återbygga funktion med målet att åter klara full belastning eller vad skadan tillåter. Ofta handlar det om besvär i rörelseapparaten, såsom bog, höft, knä, rygg eller nacke.

HUNDÄGARENS ANSVAR

Vi har ett stort ansvar för våra hundar, att se till att de mår bra och får vad de behöver i form av fysisk aktivitet, kost, berikning, sömn och närhet etc. Om oturen är framme eller om hälsan vacklar, har vi ett ansvar att se till att de kommer under sakkunnig vård, vilket även beskrivs i Djurskyddslagen.

Alla som är aktiva med sina hundar eller har haft en skadad hund, vet hur viktigt det är att få relevant hjälp för att bibehålla sundhet och att rehabilitera en skada. Friskvård och rehab är därför centrala begrepp i hundägandet och intresset för dessa områden har vuxit starkt under senare år. Idag erbjuds ett stort antal tjänster av olika yrkesgrupper på en minst sagt brokig och svåröverskådlig marknad.

VART VÄNDER JAG MIG?

Inom djursjukvården finns flera yrken med legitimation, vilket garanterar att utövaren har en viss kompetens/utbildning och i många fall är legitimationen ett villkor för att få utöva yrket. Det är inte helt enkelt för en hundägare att hålla koll på alla olika yrkesbenämningar inom djurens sjuk- och hälsovård, men en legitimation gör det lättare att veta vilken kompetens som kan förväntas. I faktarutan till höger kan du läsa om de behörighetsreglerade yrken som benämns djurhälsopersonal.

Många utövare på humansidan har sin grundläggande utbildning på människa. Till exempel är det vanligt att sjukgymnaster och kiropraktorer först utbildar sig på humansidan för att uppnå en legitimation, och därefter skaffar sig tilläggsutbildning inom djursjukvården. Det kan vara förvirrande att sjukgymnaster på humansidan numera benämns fysioterapeuter, vilket inte ska sammanblandas med vissa fysioterapeuter på djursidan.

Det finns också yrkestitlar som inte har något krav på en viss kompetens och därför kan användas mer fritt, samt mer eller mindre egenföretagare titlar eller kompetensbeskrivningar som må låta bra men faktiskt inte säger särskilt mycket om utövarens bakgrund eller kompetens. Att någon är certifierad

LEGITIMERADE YRKESUTÖVARE

Det finns fem behörighetsreglerade yrken inom djurens hälso- och sjukvård. Dessa benämns djurhälsopersonal.

- Legitimerad veterinär
- Legitimerad djursjukskötare
- Godkänd legitimerad fysioterapeut/sjukgymnast*
- Godkänd legitimerad tandläkare*
- Godkänd hovslagare

**Legitimerad fysioterapeut/sjukgymnast och tandläkare på humansidan godkänns och får behandla djur självständigt efter att ha genomgått en tilläggsutbildning.*

Information om vad som krävs för legitimation/godkännande finns på Jordbruksverkets hemsida.

Det finns även andra legitimerade yrkesutövare på humansidan, utöver de som nämnts ovan, som kompletterat sin utbildning utomlands till att omfatta veterinärmedicin. Dessa skriver ofta ut detta, till exempel "legitimerad kiropraktor med vidareutbildning på hundkiropraktik från International Academy of Veterinary Chiropractic".

Några exempel på icke legitimerade yrken inom djursjukvården är djurvårdare, hundfysiologer, hundmassör, friskvårdsinstruktör, hundfriskvårdare och laserterapeut. Att en yrkestitel inte är skyddad med legitimation innebär att det står olika aktörer fritt att arrangera utbildningar med valfritt innehåll och benämning, samt utan kvalitetskontroll.

eller diplomerad innebär endast att personen har gått en utbildning av något slag där man efter genomförd utbildning fått ett certifikat eller diplom, men det säger inget om utbildningens innehåll, längd eller kvalitet. Därmed inte sagt att dessa personer inte är seriösa i sin utövning, men det är betydligt svårare att veta vad de faktiskt kan (och inte kan). Den saken måste du kontrollera själv.

INTE GÖRA SKADAN VÄRRE

Frågan ställs på sin spets när det handlar om fysisk rehab, där det är viktigt att få sakkunnig hjälp för att minimera skada och påbörja en uppbyggande behandling. Det är en stor fördel att hamna rätt redan från början, för att slippa gå mellan olika kliniker och testa olika behandlingar. En skadad hund som felbehandlas löper risk att drabbas dubbelt, det vill säga att skadan förvärras på grund av felaktig terapi. Förutom rena felbehandlingar så kan även fördröjd eller utebliven behandling, eller överbehandling ställa till det. Det finns många sätt att "göra ont värre" på en redan skadad individ.

Som hundägare är det därför värt att fundera på vad som är rätt hjälp för den egna hunden i en viss situation, att söka fakta och att tillåta sig en sund skepsis innan man bestämmer sig för vart man ska vända sig.

BEHANDLINGSFÖRBUDET

Det förtjänar även att påpekas att det ligger ett mycket stort ansvar hos de icke-legitimerade personer som behandlar hundar eller andra djur. Personer som arbetar yrkesmässigt inom

- djurens hälso- och sjukvård utan att tillhöra gruppen djurhjälsopersonal omfattas av ett behandlingsförbud, vilket bland annat reglerar att de inte får utföra vissa behandlingar samt inte heller fördröja eller hindra att djuret kommer under veterinärvård. Fördröjande behandling avser även enklare sådana, som till exempel massage. Lagstiftningen är tydlig och även om behandlaren inte haft tillräckliga kunskaper att förstå konsekvensen av sitt agerande så kan de ändå dömas för brott mot denna bestämmelse. Behandlingsförbudet beskrivs närmare på Jordbruksverkets hemsida.

ENKEL GRUNDREGEL

Om du som hundägare vill göra det enkelt för dig, så kan du utgå från följande:

- En hund som är halt eller på annat vis uppvisar rörelsestörningar, skada eller smärta ska alltid utredas av behörig djurhjälsopersonal.
- Riktad rehab-behandling kan utföras av olika yrkesgrupper efter det att hunden först genomgått en kvalificerad utredning av djurhjälsopersonal och/eller remitterats av veterinär.
- Vid friskvård är valmöjligheterna större då det handlar om friska hundar, men givetvis bör hundägaren även här vara uppmärksam på kvalitetsbegreppen kompetens och erfarenhet.

Det finns oerhört många kompetenta utövare inom friskvård och rehab, oavsett yrkestitel. Men som i alla yrken finns det förmodligen också de som har en alltför stor tilltro till sin egen kompetens och de som är mer intresserade av affärsverksamhet än av patienternas välmående. Det är mycket viktigt att hundägare ställer frågor, och ibland kanske även ifrågasätter. Vi älskar våra hundar och det är vår skyldighet att se till att de får den hjälp de behöver.

ARTIKELSERIE I BRUKSHUNDEN

Tidningen Brukshunden inleder nu en artikelserie som kommer att presentera olika yrkesgrupper inom friskvård och rehab, hur de arbetar och vilken hjälp de har att erbjuda. Vi kommer även att skriva om olika sorters behandling och träning. Fortsättning följer! ■

Registrerings- STATISTIK 2016

2016 års registreringsstatistik visar att labrador retriever fortsätter som Sveriges populäraste ras.

På Topp-20-listan finns två brukshundraser som även de behåller sina platser från föregående år, schäfer på 4:e och rottweiler på 18:e plats.

Under 2016 registrerades 51 049 hundar i landet, vilket är en ökning med ca 2 %.

Här presenterar vi statistiken för våra SBK-raser i förhållande till föregående år. För samtliga raser: www.brukshunden.se

Foto: Anna Persson

Ras	2016	Ändring* %
Australian cattledog	40	-29,8 %
Australian kelpie	128	3,2 %
Australian shepherd	387	-5,1 %
Beauceron	24	14,3 %
Belgisk vallhund/groenendael	73	0,0 %
Belgisk vallhund/laekenois	5	-50,0 %
Belgisk vallhund/malinois	218	14,7 %
Belgisk vallhund/tervueren	99	26,9 %
Berger picard	10	-9,1 %
Bouvier des ardennes	6	200,0 %
Bouvier des flandres	16	0,0 %
Boxer	350	18,6 %
Briard	43	-24,6 %
Chodský pes	56	80,6 %
Collie, korthårig	60	27,7 %
Collie, långhårig	265	-20,2 %
Dobermann	165	70,1 %
Hollandse herdershond, korthårig	46	53,3 %
Hollandse herdershond, långhårig	10	-
Hollandse herdershond, strävårig	0	-
Hovawart	133	31,7 %
Riesenschnauzer, peppar & salt	13	1200,0 %
Riesenschnauzer, svart	115	-29,0 %
Rottweiler	654	-2,1 %
Rysk svart terrier	25	1150,0 %
Tysk schäferhund	1 694	3,4 %
Vit herdehund	94	32,4 %

* Jämfört med 2015